

OCENY I POSTULATY KOMITETU PRZEMYSŁOWEGO SEA

SPOTKANIE MINISTRA OBRONY NARODOWEJ BOGDANA KLICHA

Z CZŁONKAMI KOMITETU PRZEMYSŁOWEGO

STOWARZYSZENIA EURO-ATLANTYCKIEGO

15 GRUDNIA 2010

STRESZCZENIE

- I. Podniesienie zdolności obronnych Polski wymaga odbiurokratyzowania kontaktów przedstawicieli ministerstwa, wojska i przemysłu.
- II. Zdefiniowane przez KP SEA najważniejsze mankamenty blokujące efektywną współpracę”
  1. częste zmiany planów, struktur i kadr
  2. powolność podejmowania decyzji i ich realizowania
  3. utajnienie nadmiernej ilości informacji
  4. ograniczone możliwości bezpośrednich kontaktów w sprawach merytorycznych, technicznych
  5. brak planowania wieloletniego
  6. brak wytyczonych tematów strategicznych, rozwojowych i brak wsparcia dla rozwoju nowych technologii
  7. nierównowaga rozłożenia ryzyka inwestycyjnego
  8. niedostateczny nadzór poszczególnych etapów realizacji programów
  9. brak współpracy w zakresie użytkowania sprzętu, serwisowania
- III. Komitet Przemysłowy SEA proponuje powołanie stałego Forum Przemysłowo – Obronnego przy Ministrze Obrony Narodowej.
- IV. Forum wypracowałby „Reguły Partnerstwa”, które zastąpiłyby Zarządzenie nr 16 MON „Kodeksem Etyki’ (Dobrych Praktyk).
- V. Celem Forum byłoby także:
  1. Analiza programów operacyjnych po ich udostępnieniu przez MON, ich uzupełnienie i poprawa spójności z całym segmentem przemysłu obronnego;
  2. Poprawienie koordynacji między instytucjami/agendami MON.
  3. Uzupełnianie wiedzy nt. integracji RP z NATO i UE.
  4. Opiniowanie Strategii Bezpieczeństwa Narodowego i Strategicznego Przeglądu Bezpieczeństwa.
  5. Wypracowanie drogi lepszego wykorzystania oficerów WP po zakończeniu czynnej służby wojskowej.

6. Udoskonalenie badań marketingowych nakierowanych na lepsze rozeznanie potencjału intelektualnego i wytwórczego usytuowanego w Polsce.
7. Opracowanie metod „polonizacji” w ramach realizowanych dostaw.
8. Powiązanie offsetu bezpośredniego z „polonizacją” .
9. Przypisanie wybranym Programom Operacyjnym charakteru „narodowego”.
10. Doskonalenie funkcjonowania Inspektoratu Uzbrojenia.
11. Opracowanie jakościowego przyjęcia systemu przetargów.
12. Opracowanie trybu szkoleń żołnierzy zawodowych w postępowaniu się sprzętem wojskowym.
13. Bardziej racjonalne usytuowanie sektora badań i rozwoju.
14. Opracowanie procedur związanych z przekazywaniem sprzętu wojskowego przez inne państwa.
15. Analiza możliwości kierowania 25% budżetu MON na „wydatki majątkowe”.

VI. Minister Obrony Narodowej i Prezes SEA wyznaczą po dwóch przedstawicieli każdej instytucji, które wypracują propozycje dotyczące:

1. składu osobowego i instytucjonalnego Forum
2. Planu merytorycznego i harmonogramu działania w 2011 roku.

VII. Następne spotkanie odbędzie się .....

PRZEMYSŁ OBRONNY – SZTAB GENERALNY WP – MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ

DIALOG I WSPÓŁDZIAŁANIE W INTERESIE RP

Kierunkowe wnioski SEA - wynik debaty podczas konferencji na MSPO w Kielcach 2010, dyskusje i poglądy wyrażane w najbardziej istotnych dla bezpieczeństwa RP sprawach oraz propozycje zgłaszane przez gremia osób odpowiedzialnych za kreowanie strategii rozwoju polskiego przemysłu obronnego stanowią podstawę dla projektu aktywacji i ugruntowania korzystnych dla MON i przemysłu relacji, opartych na komunikacji i konstruktywnej współpracy.

Z oceny efektywności obecnie istniejących zasad i reguł, w oparciu, o które mają miejsce relacje między przemysłowym potencjałem obronnym (PPO), Sztabem Generalnym WP i MON, wynika narastająca potrzeba pilnej ich weryfikacji oraz wypracowania przekonania o zasadności zmian i korzyściach dla państwa polskiego i systemu obronności, poprzez to, że *„... rozwój przemysłu obronnego.... musi pozostawać w symbiozie z potrzebami obronnymi, określonymi w programach modernizacji sił zbrojnych, a także być w zgodzie z przyjętymi zobowiązaniami sojuszniczymi w NATO”¹*. Bez wątplenia zmiany, które należy wdrożyć wymagają:

- praktycznego potwierdzenia przez polski rząd, że podstawą potencjału obronnego jest polski przemysł, który stanowi źródło wyposażania WP w uzbrojenie i sprzęt wojskowy (UiSW),
- wypracowania transparentnych i konstruktywnych sposobów wymiany stanowisk, informacji oraz wzajemnej konsultacji między PPO, SG WP i MON w ramach wspólnie prowadzonych prac i wypracowywanych decyzji kierunkowych odnośnie UiSW,
- koncentracji nakładów na rozwój UiSW ponoszonych w: MON, MNiSW oraz PPO dla osiągnięcia efektu synergii, poprzez połączenie prac badawczo – rozwojowych z wdrożeniem do produkcji w PPO oraz weryfikacji procedur przygotowania i prowadzenia tych prac,
- zwiększenia wysiłków na rzecz ochrony, stabilizacji finansowej i rozwoju PPO, rozwijania współpracy międzynarodowej i promocji.

Problemy stojące przed uczestnikami proponowanego procesu zmian należą do trudnych i złożonych, wymagają uwzględnienia wielu czynników, pośród których jednym z poważniejszych pozostaje; wypracowanie rzeczywistych i trwałych, partnerskich relacji między PPO, SG WP, MON oraz MNiSW. Niewątpliwie podstawą do zainicjowania dyskusji w powyższym temacie mogą być zapisy zawarte w „Strategii bezpieczeństwa narodowego RP”, jednoznacznie określające kierunki aktywności państwa i przemysłu obronnego. W rozumieniu praktycznym, przenoszącym tezy i założenia o charakterze strategicznym na poziomy taktyczne i operacyjne należy przyjąć, że w pierwszej kolejności należy wypełnić lukę całkowitego braku jakiegokolwiek procedury formalnej w oparciu, o którą można by rozpocząć kreowanie relacji partnerskich. Rozumienie tych relacji, ich zasady, reguły i istota mogłyby zostać ujęte w „Regułach partnerstwa przemysłu i MON”, – które zostałyby opracowane przez „Zespół” złożony z przedstawicieli PPO i MON, zaproponowany przez SEA, jako koordynatora pracy. Dokument tej rangi, aby nie znaleźć się w szeregu z innymi, martwymi zapisami, winien zostać formalnie przyjęty przez instytucje i firmy pragnące funkcjonować w oparciu o jego zapisy. Oczywiście i bezwzględnie wymagalną tezą będzie, aby dokument ten zawierał zapisy dotyczące i wynikające z polityki bezpieczeństwa i obronności państwa, ochrony informacji niejawnej, przeciwdziałaniu praktykom korupcyjnym, transparentności postępowania stron, sprawozdawczości i wszystkich innych, określonych przez „Zespół” aspektów. Przyjęcie „Reguł...” stanowiłoby jeden z ważnych elementów procesu przywracania

dialogu i wzajemnej konsultacji między PPO i MON. Dialog, który obecnie realizowany jest jedynie poprzez konferencje i spotkania podczas MSPO w Kielcach, doroczną konferencję „Dni przemysłu” oraz spotkania między dostawcami i przedstawicielami SG WP i MON podczas poligonowych prezentacji i towarzyszący im naradach tematycznych, okazuje się dalece niewystarczający dla zapewnienia wielopoziomowego, wspólnego dla PPO i MON planowania prac nad strategicznymi i operacyjnymi kierunkami rozwoju techniki wojskowej w Polsce. Korzyść dla MON, budżetu państwa i PPO widziana z poziomu współuczestnika procesu decyzyjnego – przemysłu obronnego, jest widoczna szczególnie wyraźnie, kiedy weźmie się pod uwagę, że tenże współuczestnik jest w stanie zaangażować własny potencjał, który w połączeniu ze środkami MNiSW oraz MON pozwoli wypracować i osiągnąć poziom UiSW akceptowalny przez gestora i użytkownika, jako wynik wieloletniej wspólnej pracy. Zespół przygotowujący wspomniane „Reguły partnerstwa” uwzględniłby równoległe funkcjonowanie i kompetencje innych gremiów i instytucji, dla których przedmiotowe „Reguły ...” mogłyby stanowić bazę do stanowienia lub weryfikacji ich własnych regulaminów, kodeksów lub statutów. Szczególnie przydatne mogłyby pozostawać w odniesieniu do projektowanych prac Zespołu Naukowo – Przemysłowego przy Radzie Uzbrojenia, a przede wszystkim, dla rozpoczynającego od stycznia 2011 roku, funkcjonowania Komitetu Sterującego Narodowego Centrum Badań i Rozwoju z jego bardzo szerokimi, nowymi zadaniami w obszarze badań, rozwoju i wdrożeń, w tym programów przejętych z MON i MSWiA. Wspomniane „Reguły ...” byłyby mogły wypełnić funkcję bazową dla proponowanego podczas III Konferencji „Dni Przemysłu” utworzenia organizacyjnie i merytorycznie umocowanego między PPO i MON „Forum” w postaci formalnie przyjętego i akceptowanego przez administrację państwową podmiotu. Głównym celem „Forum”, wskazywanym przez reprezentantów PPO oraz MON jako konieczność, byłoby wytworzenie płaszczyzny i miejsca dla szerokiej, wieloaspektowej dyskusji oraz przepływu informacji między PPO, SG WP, MON oraz EDA i innymi organizacjami występującymi pod flagami UE i NATO. W pracach proponowanego forum uczestniczyliby w trybie stały i/ lub doraźnym reprezentanci PPO oraz przedstawiciele MON, MG (offset), NCBiR, PIPnROK i inni, zapraszani do uczestnictwa w regularnych posiedzeniach i pracach reprezentanci przemysłu i administracji państwa. Główne funkcje przedmiotowego „Forum” ulokowane byłyby w obszarach koniecznej i dopuszczalnej wymiany informacji, sugerowania rozwiązań, proponowania ze strony PPO do prac konsultacyjnych z SG WP i MON specjalistów branżowych, władnych profesjonalnie współuczestniczyć w tworzeniu realnych i optymalnych wymagań technicznych UiSW, wymiany stanowisk odnośnie zagadnień prawnych i organizacyjnych dotyczących PPO, MON, i organizacji międzynarodowych uczestniczących w projektach związanych z obronnością i bezpieczeństwem. „Forum” nie naruszałoby kompetencji innych podmiotów i Instytucji współuczestniczących w jego pracach, ani nie zastępowałoby DPZ MON, NCBIR czy też PIPnROK lub SEA w wykonywaniu ich statutowych zadań. „Forum” byłoby mogło w przyszłości stać się organizacją o charakterze podobnym do funkcjonujących w innych krajach: USA- National Defense Industrial Association, Wielkiej Brytanii- National Defense Industries Council lub **Conseil** des Industries de Defense Francaises grupujący stowarzyszenia producentów dla poszczególnych rodzajów wojsk tj.: GICAT, GICAN i GIFAS – stale współpracująca z rządem i SZ Francji. Istniejąca obecnie i podnoszona

gremialnie potrzeba wymiany informacji między PPO i SZ RP oraz organizacjami odpowiedzialnymi za rozwój UiSW, realizowana poprzez eksperckie debaty, seminaria, konferencje i posiedzenia, realizowana na podstawie ustanowionych, transparentnych reguł, czytelnych również z punktu widzenia potrzeby zachowania zasad etyki biznesu, bezpieczeństwa państwa i interesu narodowego, dawałaby PPO i MON wiedzę o wzajemnych potrzebach, możliwościach, celach, a tym samym szybsze i lepsze wykorzystanie środków finansowych i potencjału naszego państwa. Proponowane rozwiązanie wpisuje się także w analizowany przez PPO z niezwykłą uwagą proces implementacji Dyrektywy 81 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE). Oczekiwane przez PPO regulacje, w tym stanowisko MON, które w 2011 winny przynieść rozwiązania nie naruszające racji stanu i poziomu bezpieczeństwa kraju, to niezwykle ważny i pilny problem. Bez narażanie się na zarzuty nieprzestrzegania zobowiązań traktatowych, wykorzystując narzędzia oparte o warunki realizacji umów wieloletnich, należy zadbać o maksymalizację wewnątrz krajowego obrotu środków budżetowych na rzecz projektowania i dostaw UiSW.

Przydatność proponowanych rozwiązań widoczna jest szczególnie w odniesieniu do potrzeby wypracowania założeń i wymagań do realizacji przyjętych przez MON 14 programów operacyjnych, szczególnie tych, które zawierają się w obszarze badawczo - rozwojowym i wdrożeniowym oraz tych, które pozostają w trakcie definiowania i przyjmowania założeń i wymagań techniczno – taktycznych. W sposób nie podlegający wątpliwościom jest to sfera na wdrożenie w Polsce wielu nowoczesnych rozwiązań, wymagających najwyższego poziomu technicznego i organizacyjnego oraz współpracy wielu podmiotów i organizacji. Stanowisko SEA, wyrażone w tym zakresie w „Kierunkowych wnioskach...” pozostaje w pełnej zbieżności z potrzebami PPO odnośnie systemowych rozwiązań, opartych o wieloletnie umowy z MON (od stycznia 2011 z NCBiR) w zakresie prac badawczo – rozwojowych i wdrożeniowych oraz w zakresie dostaw UiSW wraz z pełnym zabezpieczeniem logistycznym. Systemowe rozwiązania, w tym wprowadzenie zweryfikowanych reguł dotyczących wspólnego z MON zarządzania ryzykiem, obecnie pozostającego jednostronnie po stronie PPO, czy też uregulowania spornych tematów np. wartości handlowej praw autorskich, winny stanowić przedmiot pilnych do zorganizowania prac z udziałem wszystkich włączonych do 14 programów operacyjnych stron, uwzględniając projektowaną w MON reorganizację i w jej ramach nowe, poza kontraktowe funkcje DPZ w zakresie kontaktów z PPO i innymi organizacjami. Pomocna w tych pracach winna być zarówno proponowana powyżej wymiana informacji i stanowisk poprzez „Forum” wykorzystujące w swoich pracach wspomniane „Reguły partnerstwa”, które w ewolucyjny sposób byłyby także załącznikiem systemu nazywanego w innych krajach i dziedzinach kodeksem dobrych praktyk, kodeksem etyki biznesu lub podobnie. Rezultatem finalnym takiej ewolucji, mającym na celu dobrowolne i deklaratywne przyjęcie zasad postępowania firm i osób skupionych w PPO oraz innych instytucji, byłoby przyjęcie konstruktywnego sposobu komunikowania się między SZ RP, MON, NCBiR a PPO. Komunikacja ta szczególnie przydatna będzie w planowanych do wdrożenia pracach B+R+W, głównie w fazach analityczno – koncepcyjnych oraz realizacyjnych na poziomach: studium wstępnego, studium wykonalności Wstępnych Założeń Techniczno Taktycznych (WZTT) lub studium Warunków Techniczno Taktycznych (WTT), a tym samym umożliwi odejście od anachronicznego

rozwiązywania problemu kontaktów z MON opartego o Decyzję nr 16 ministra ON. Proponowana procedura, w praktycznym wymiarze byłaby w stanie doprowadzić do skrócenia okresu realizacji prac B+R+W, co równoznaczne jest z oszczędnością środków. W procedurze tej do wdrożenia byłoby także, znane z praktyk stosowanych z powodzeniem w armiach innych krajów, powoływanie na różnych poziomach w poszczególnych rodzajach wojsk, szefów projektów, kompetentnych wraz ze specjalistami z PPO do komunikowania się i proponowania zmian i korekt do WZTT lub WTT w sposób nieuwłaczający kompetencjom NCBiR czy też Rady Uzbrojenia. Wydaje się także zasadnym doprowadzenie do efektywniejszego wykorzystania potencjału wiedzy i doświadczenia oficerów WP po zakończeniu czynnej służby wojskowej. Obecnie istniejące rozwiązania prawne, ograniczające możliwości zatrudniania się tych osób w podmiotach, z którymi w ramach czynnej aktywności wojskowej mieli kontakt, dają szerszą furtkę do pracy po zdjęciu munduru dla firm zagranicznych z obszaru dostaw dla MON niż dla wielu firm polskim. Dotyczy to także polskich firm prywatnych w grupie PPO, których aktywność i elastyczność w procesach dostosowawczych do wymagań MON daje duże szanse dla wielu podmiotów państwowych pozostających we wzajemnych układach kooperacyjnych. Ten rodzaj współpracy zasługuje na poparcie i promocję z wykorzystaniem stosowanych w SEA form i narzędzi wsparcia.

Podobne procedury, oparte na dialogu, kreowaniu konstruktywnych relacji między PPO i odbiorcami wyników pracy tych podmiotów, korzystne z punktu widzenia interesu państwa, mogą być wykorzystane w projektach dostaw UiSW oraz w obszarach pozyskiwanego przez WP sprzętu używanego. W obszarze dostaw UiSW, zawieranie wieloletnich umów wraz z pakietem logistycznym jest podstawą strategicznego planowania w PPO, redukcji kosztów, uczestnictwa dostawcy w całym cyklu życia sprzętu wojskowego, lepszego wykorzystania zasobów oraz bezpieczeństwa dostaw dla armii. Przyjęcie takich relacji PPO z SG WP oraz MON jest także szansą dla realizacji dostaw dla SZ RP przez polskie podmioty PPO, nadzorujące i odpowiadające za formę i zakres aktywności podmiotów zagranicznych, pragnących uczestniczyć w danym projekcie lub dostawach. W ten sposób polskie firmy miałyby także silny bodziec do generowania kontaktów z firmami zagranicznymi, realizowałyby projekty poprzez nadzorowany transfer technologii, czynnie uczestniczyłyby w kierunkowym określaniu i rozliczaniu offsetu. Byłoby absolutnie zasadnym, aby podstawowym stał się offset bezpośredni tj. dający bezpośrednie korzyści przemysłowi obronemu. W ten sposób łatwiejszy byłby dostęp do nowych technologii, zmierzający do podwyższania konkurencyjności polskich produktów. W odniesieniu do sprzętu wojskowego pozyskiwanego przez WP, jako sprzęt przekazany przez inne państwa, koniecznym wydaje się ograniczenie takich dostaw, a o ile może to nie być zasadne z politycznych względów, przypisanie do każdego projektu dostawy - firmy lub konsorcjum firm z grupy PPO, współuczestniczących w planowaniu dalszych działań logistycznych, serwisowych i szkoleniowych. Włączenie PPO do podobnych projektów, będzie bez wątpienia przykładem pozytywnego współdziałania MON i PPO dla unikania zbędnych kosztów po stronie budżetu naszego kraju.

Profesjonalizacja WP, w tym wprowadzane przez MON zasady i programy szkolenia żołnierzy zawodowych, znajdują pole do współdziałania SZ RP z PPO, dającego przyspieszenie przygotowań do posługiwania się sprzętem oraz korzyści

ekonomiczne. Jednym z rozwiązań, szczególnie w odniesieniu do złożonych systemów oraz skomplikowanego, wielofunkcyjnego sprzętu, mógłby pozostawać tryb szkolenia w trakcie procesu produkcyjnego, w którym to trybie następowalby jednocześnie proces identyfikowania się żołnierza ze sprzętem, który w jednostce wojskowej będzie użytkował. Wypracowane w ten sposób relacje, skłaniałyby MON do zamawiania dostaw wraz z profesjonalnym pakietem szkoleń. Ten proces z powodzeniem stosowany w innych armiach, przynosi pozytywne rezultaty w pełnym cyklu życia produktu.

Wiedza w zakresie projektów unijnych w sferze obronności i bezpieczeństwa oraz możliwościach stojących przed polskimi podmiotami jest ciągle mało wystarczająca dla efektywnego zaistnienia naszych firm na europejskim rynku dostaw. Nie bez znaczenia pozostaje fakt postrzegania procedur pozyskiwania UiSW przez kraje UE i NATO z zastosowaniem preferencji dla narodowych dostawców, z którymi zawierane są wieloletnie umowy, ograniczając w ten sposób dostęp firm zewnętrznych do rodzimych rynków. Pod względem woluminu obrotów polskich firm w ramach procedur dostaw nadzorowanych przez NAMSA, Polska lokuje się w końcówce drugiej dziesiątki państw członkowskich NATO. W ciągu ostatnich siedmiu lat liczba zarejestrowanych polskich podmiotów w NAMSA urosła do ok. 150, przy czym 14 polskich podmiotów posiada swoich reprezentantów wyznaczonych do bieżących kontaktów. Uczestnictwo w międzynarodowych projektach przez polskie firmy nadal będzie silnie uwarunkowane od wiedzy o możliwościach oraz od woli aktywności na międzynarodowych rynkach. Pomocne w tym obszarze będą niewątpliwie cyklicznie organizowane seminaria i spotkania studyjne oraz utworzenie i udostępnienie dla PPO bazy danych o projektach międzynarodowych. Ustanowienie reprezentacji polskich firm do bezpośredniej współpracy z agencjami i instytucjami UE i NATO w Brukseli pozostaje otwartym tematem, co do formy i trybu, i może być z powodzeniem zainicjowane przez SEA, które w porozumieniu z PIPnROK, jako wynik debaty w ramach „Forum” dokona ustanowienia reprezentacji PPO w Brukseli.

Dialog i współdziałanie między PPO, SG WP i MON a także NCBiR zgodnie z kompetencjami, które pozyska od początku 2011 roku w zakresie prac B+R+W są konieczne i przydatne naszemu państwu dla efektywniejszego wykorzystania środków na wydatki majątkowe. Poziom tych środków i sposób ich wykorzystania, to kluczowe dla kondycji PPO warunki dalszego funkcjonowania i rozwoju. Osiągnięcie i utrzymanie wydatków majątkowych na poziomie nie mniej niż 25% budżetu MON, przy zastosowaniu wypracowanych modeli współdziałania PPO z najważniejszym klientem i odbiorcą, pozwalających na wyhamowanie wypływu środków budżetowych poza kraj, staje się priorytetem dla prawidłowego wzrostu PPO.

**PRZEMYSŁ OBRONNY RP,
SZTAB GENERALNY WOJSKA POLSKIEGO
MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ:
DEBATA I WSPÓLDZIAŁANIE W INTERESIE RP**

KIERUNKOWE WNIOSKI SEA	SPOSÓB REALIZACJI	UCZESTNICY	CELE GŁÓWNE I CZĄSTKOWE
<p>Należy przywrócić rzeczywiste partnerstwo między przemysłem obronnym a wojskiem, MON i Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa....</p> <p>.....trzeba przywrzeć się procedurom od nowa .....</p>	<p>- zwiększyć częstotliwość konferencji MON – Przemysł do np. dwóch /rok, -zdefiniować i przyjąć „Reguły partnerstwa przemysłu i MON”, -powołać „Forum przemysłowo - obronne” - dokonać analizy istniejących procedur pod kątem stopnia wypełnienia reguły partnerstwa, wnioski z analizy wykorzystać do aktualizacji procedur,</p>	<p>PPO, SEA, DPZ MON,</p> <p>Zespół: PPO, DPZ, SG WP, NCBiR</p> <p>Komisja powołana przez MON z udziałem przedstawicieli PPO, SEA , „Forum przemysłowo - obronne”,</p>	<p>- Przywrócić zasady dialogu i konsultacji między partnerskiej,</p>
<p>Należy kierować się zintegrowanym podejściem: postulat stworzenia odpowiedniej instytucji celem wymiany informacji a następnie dyskusji aż do podjęcia decyzji; współdziałanie powinno się odbywać na wszystkich etapach dochodzenia do</p>	<p>-Aktywować formalnie umocowaną instytucję do komunikacji z MON, NCBiR, - upowszechnić debaty eksperckie na tematy rozwojowe, -przygotować i przyjąć akceptowalny sposób komunikacji wzajemnej</p>	<p>MON, Forum – przemysłowo - obronne,</p>	<p>- Osiągnąć transparentny, z zachowaniem bezpieczeństwa MON i PPO, sposób komunikacji wzajemnej</p>

gotowego produktu, ..., przepływ informacji powinien być dwukierunkowy			
Postulat konieczności tworzenia wieloletnich (w tym: o randze narodowych) planów produkcji i zakupów tak, by można by myśleć i postępować strategicznie;	- konsekwentna realizacja 14 programów strategicznych przez MON, - Zawiązanie konsorcjów (bez osobowości prawnej) do realizacji w/w programów	SG WP, DZSZ MON, (Inspektorat Uzbrojenia), PPO	Powstanie zbioru podmiotów odpowiedzialnych za realizację programów strategicznych,
Należy znieść zarządzenie nr. 16 ministra ON.....	- weryfikacja przepisów regulujących sposoby komunikowania się przemysłu z MON	MON, PPO,	-Powstanie i przyjęcie dokumentu: „Reguły partnerstwa przemysłu i MON”
Skrócić proces wprowadzania danego produktu na wyposażenie sił zbrojnych Uregulować stosunek MON do problematyki B+R	-analiza przyczynowo – skutkowa wydłużania się czasu realizacji prac B+R oraz wdrożeń - weryfikacja modelu pozyskiwania UiSW, - powołanie grupy eksperckiej SEA, -upowszechnić „spotkania eksperckie” przemysłu i MON	DPZ MON, SG WP, Rada Uzbrojenia, NCBiR, PPO, Forum przemysłowo - obronne	-wypracowanie konstruktywnego sposobu komunikacji między MON i przemysłem w fazach: analityczno – koncepcyjnej oraz realizacyjnej na poziomach: studium wstępnego, studium wykonalności WZTT lub studium wykonalności WTT, - wyeliminowanie niesymetryczności zawieranych umów, - wypracowanie stanowiska w sprawie: prawa autorskie do wyników prac B+R+W a ich wartość handlowa,

<p>Pobudzić i promować współpracę firm państwowych i prywatnych</p>	<p>- SEA jako forum prezentacji korzyści ze współpracy, -wspólny udział firm w programach, seminariach, konferencjach,</p>	<p>Wydawnictwa wojskowe, Dostawcy dla MON,</p>	
<p>uczestniczyć w projektach międzynarodowych z innymi krajami, integrować się z przemysłem europejskim; polski produkt musi być promowany za granicą i objęty marketingiem politycznym;</p> <p>Ustanowić reprezentację polskiego przemysłu obronnego w Brukseli</p>	<p>-Upowszechnić wiedzę o możliwych modelach współpracy międzynarodowej, - organizować cyklicznie spotkania studyjne, - ustanowić i aktualizować bazę danych o projektach międzynarodowych, - powołać dwu osobowy zespół przedstawicieli PPO w Brukseli: bieżąca komunikacja, monitorowanie i raportowanie</p>	<p>EDA, właściwe agencje NATO - NAMSA, MON, MSZ, Zespół przedstawicieli PPO, SEA</p>	<p>Poprzez współpracę międzynarodową pozyskać światowe technologie i podwyższyć konkurencyjność polskich produktów PPO, - ustanowić reprezentację PPO w Brukseli,</p>
<p>Przetargi nie powinny się odbywać jedynie pod kątem ceny produktu, lecz także – w większym stopniu niż obecnie - jego parametrów technicznych; Przetargi są ogłaszane częstokroć „ z zaskoczenia” .....</p>	<p>-dokonać analizy wniosków PPO dot. propozycji zmian procedur i przedstawić wyniki analizy Ministrowi ON</p>	<p>Forum przemysłowo – obronne, MON</p>	<p>- zweryfikować procedury ogłaszania i prowadzenia procedur pozyskiwania UiSW, - wdrożyć uproszczoną procedurę wprowadzania zmian do WZTT i WTT,</p>
<p>Istnieje konieczność stabilizacji (podniesienia)</p>	<p>- analiza planów budżetowych MON i wnioskowanie ew. zmian</p>	<p>Forum przemysłowo obronne, MON</p>	<p>- osiągnięcie i utrzymanie poziomu wydatków majątkowych MON</p>

wydatków przynajmniej do 25 proc. oraz wyłączenia rent i emerytur z budżetu MON;			> 25% budżetu
Potrzebne jest wspólne zarządzanie wymaganiami i ryzykiem. Sprzęt jest obsługiwany przez żołnierzy słabo wyszkolonych, co powoduje awaryjność sprzętu i kształtuje złą opinię o produkcji;	-wieloletnie planowanie współdziałania Przemysł - MON - Szkolenie kadry i żołnierzy w czasie produkcji, -systemowe pozyskiwanie opinii użytkownika UiSW i przygotowanie planów modernizacji	PPO, MON, SEA	Wypracowanie i zachowanie modelu wieloletniej, określonej podmiotowo i przedmiotowo (budżetowo) aktywności PPO

REGUŁY PARTNERSTWA PRZEMYSŁU OBRONNEGO I MON

Profesjonalizacja Wojska Polskiego, przebudowa struktury naszej armii, zadania realizowane w kraju i poza jego granicami oraz konieczność modernizacji technicznej i realizacji dostaw nowoczesnych urządzeń i sprzętu wojskowego (UiSW) przez przemysł obronny to współzależne bieguny aktywności MON i przemysłowego potencjału obronnego (PPO). Efektywna komunikacja między MON i PPO posiada decydujący wpływ na spełnienie potrzeb MON, wprowadzenie na uzbrojenie WP najlepszych rozwiązań i sprzętu, zapewnienie bezpieczeństwa logistycznego oraz modernizacji i zachowania sprawności technicznej UiSW przez cały okres eksploatacji.

Celem ustanowienia i wdrożenia niniejszych propozycji jest aktywowanie dialogu i wzajemnych konsultacji pomiędzy PPO i MON, na różnych, wzajemnie uzgodnionych poziomach, według wspólnie uznanych i przyjętych zasad. Pośrednim wynikiem wykorzystania proponowanych reguły byłoby wypracowanie konstruktywnego sposobu komunikowania się o potrzebach MON i PPO, możliwych rozwiązaniach technicznych, organizacyjnych i prawnych, celach do osiągnięcia przez PPO dających MON gwarancje na wykonanie założeń polityki i strategii bezpieczeństwa państwa. Bezpośrednim wynikiem wdrożenia tak zdefiniowanych zasad partnerstwa między MON i PPO będzie efektywniejsze wykorzystanie środków na modernizację techniczną poprzez lepsze wykorzystanie potencjału intelektualnego i wytwórczego PPO. W zdecydowany sposób skorzysta gospodarka kraju jako wynik wdrożonych nowych technologii, polonizacji czy też offsetu. Jednak najważniejsza korzyść zaistnieje w systemie bezpieczeństwa RP jako rezultat symbiozy WP z rodzimym, nowoczesnym przemysłem obronnym.

Niniejsza propozycja posiada charakter otwarty, może stanowić przedmiot szerokich, wspólnych dalszych ustaleń i nie stanowi substytutu dla istniejących rozwiązań organizacyjno – prawnych. Jest natomiast swoistym projektem według którego można aktywować konstruktywne komunikowanie się między MON i PPO, bez naruszania reguł dotyczących bezpieczeństwa państwa, etyki biznesu itp. Przyjęcie przez MON i PPO proponowanych reguł, stanowić może bazę do szerokiej wymiany wiedzy, stanowisk i opinii w ramach proponowanego do ustanowienia z inicjatywy SEA, PPO i innych podmiotów „Forum”, uwzględniając zarówno nowe, planowane kompetencje Departamentu Polityki Zbrojeniowej (DPZ) MON, Narodowego Centrum Badań i Rozwoju (NCBiR), Inspektoratu Uzbrojenia oraz Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych, Sztabu Generalnego WP i innych jednostek organizacyjnych MON.

ZASADY I FORMA USTANOWIENIA PARTNERSTWA

- Przedsiębiorstwa PPO wspólnie z SEA oraz MON wyrażą wolę ustanowienia formuły wspólnego dialogu i wzajemnej komunikacji w postaci „Forum przemysłowo – obronnego” zwanego dalej „Forum”,
- Głównym celem „Forum” będzie przygotowanie i organizowanie cyklicznych spotkań, seminariów i debat eksperckich z udziałem osób odpowiedzialnych za zdolności przemysłu obronnego oraz przedstawicieli MON, SG WP, NCBiR i innych instytucji współodpowiedzialnych za system obrony i bezpieczeństwa państwa,
- Posiedzenie założycielskie „Forum” zostanie zorganizowane przez SEA w uzgodnionym z MON terminie i miejscu,

- MON działając poprzez instytucję wskazaną przez Ministra ON, wyrazi stanowisko dotyczące ustanowienia reprezentacji resortowej do prac inicjujących powstanie „Forum”,
- Przedsiębiorstwa PPO wspólnie z SEA przygotują i przedstawią MON projekty rozwiązań organizacyjnych „Forum”, projekty regulaminu, zadań i kandydatury przedstawicieli do Sekretariatu „Forum”,
- „Forum” wypełniać będzie funkcję ogniwa łączącego PPO z MON i NCBiR poprzez wymianę doświadczeń i wiedzy w zakresie: optymalnego wykorzystania przemysłu krajowego na rzecz obronności, generowania informacji o normach dotyczących współczesnych wymagań dla UiSW, stosowanych procedur, rozwiązań systemowych - kompatybilnych z sojusznymi, bezpieczeństwa logistycznego w całym cyklu eksploatacji sprzętu wojskowego we wszystkich, ważnych dla obronności aspektach
- „Forum” będzie wypracowywać wnioski do uwzględnienia w pracach PPO, MON, SG WP, NCBiR oraz w planowaniu kierunków rozwoju przemysłu obronnego, udziału w programach międzynarodowych, konsolidacji nauki i przemysłu, większego wykorzystania Europejskiej Agencji Obrony (EDA) oraz szerszego wdrożenia europejskich standardów.
- W interesie gospodarczym i bezpieczeństwa RP, „Forum” zapewni wymianę opinii na problemy nurtujące PPO a dotyczące oczekiwań MON, wnioskować będzie o wykonanie analiz i ekspertyz przez powoływane zadaniowo grupy eksperckie, wypracowywać będzie reguły dla zawierania umów między PPO i MON z uwzględnieniem symetryczności ponoszonego ryzyka. Poprzez udział specjalistów i użytkowników będzie współuczestniczyć w współtworzeniu Wstępnych Założeń Techniczno Taktycznych (WZTT), studium wykonalności oraz Wymagań Techniczno Taktycznych (WTT) dla wybranych, uznanych wspólnie z MON za szczególnie ważne programów i zadań,
- Wynikiem aktywności „Forum” winno być także wdrożenie zasad wzajemnego, partnerskiego traktowania jego uczestników, zasad realizacji prac badawczo – rozwojowo – wdrożeniowych (B+R+W) na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa, zasad wdrażania w przemyśle obronnym transferowanych z zagranicy, nowoczesnych technologii i licencji, sposobu realizacji polonizacji i offsetu bezpośredniego bez naruszania prawa unijnego, reguł dla zawierania umów wieloletnich, sposobów finansowania prac rozwojowych i wykorzystania środków unijnych, dopuszczenia PPO do udziału w rozwiązaniach legislacyjnych, tworzących relacje z MON oraz UE i EDA, wypracowania stanowiska odnoszącego się do sposobu implementacji Dyrektywy 81 TFUE (Traktat o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej),

- Wszystkie formy aktywności „Forum” podlegać będą regułom zgodności z obowiązującymi w kraju przepisami i z zachowaniem kompetencji decyzyjnych poszczególnych jednostek administracji państwowej,
- Obrady, konferencje, seminaria i inne spotkania w ramach „Forum”, w których będą brali udział przedstawiciele MON, SG WP, NCBiR lub innych instytucji państwowych będą z założenia podlegały zasadzie sporządzania dokumentacji, która prowadzona i udostępniana będzie w sposób uzgodniony w regulaminie „Forum”,
- „Forum” będzie w sposób transparentny, odpowiedzialny i rzetelny,
- Grupa inicjatywna PPO wspólnie z SEA przygotowują do akceptacji przez „Forum” zbiór dokumentów pod nazwą „Kodeks etyczny przemysłu obronnego” zwany dalej Kodeksem.
- Kodeks zostanie przyjęty i wdrożony jako system przeznaczony dla polskich producentów i usługodawców w sektorze obronnym kraju, stanowiących trzon przemysłowego potencjału obronnego RP.
- Kodeks będzie zbiorem standardów dobrowolnie i deklaratywnie przyjętych przez przedsiębiorstwo obronne, grupę podmiotów lub stowarzyszenie funkcjonujące w sektorze obrony i bezpieczeństwa RP, dotyczących m.in. wdrażanych systemowo, na każdym szczeblu kierowania podmiotem, zachowań zgodności z prawem i regulacjami, zakazu praktyk korupcyjnych, zakazu finansowania partii politycznych, właściwych relacji z agentami i pośrednikami, poddawania się kontroli, dokumentowania decyzji, ustalonych form okazywania gościnności, przyjętych zasad etyki biznesu, itp.
- Poszczególne przedsiębiorstwa przemysłu obronnego złożą deklarację wdrożenia i stosowania Kodeksu jako warunek niezbędny do czynnego uczestnictwa w pracach „Forum”,

Przedstawione powyżej propozycje nie wyczerpują wszystkich aspektów i intencji uczestników i twórców systemu obronnego RP. Wyrażane przez przedstawicieli SEA, PPO, MON i innych instytucji i organizacji od dłuższego okresu oczekiwania dotyczące konieczności wypracowania zasad dialogu i komunikacji, pozyskują w profesjonalizowanej armii coraz silne uzasadnienie.

Przemysł obronny RP jest zdolny stać się rzeczywistym partnerem MON, współtworząc nowoczesny system planowania, rozwoju, realizacji dostaw, eksploatacji, szkolenia i zabezpieczenia logistycznego Wojska Polskiego.

SEA grupując w swojej strukturze najbardziej liczące się dla tego procesu podmioty i współdziałając z wieloma krajowymi i europejskimi instytucjami, może wypełnić prekursorską rolę w ustanowieniu nowoczesnego i trwałego sposobu zapewnienia bezpieczeństwa państwa. Zaproponowana forma i zasady ustanowienia partnerstwa między PPO, SG WP i MON to baza do wypracowania docelowego modelu współdziałania na rzecz i w interesie RP.

POSTULATY KOMITETU PRZEMYSŁOWEGO (KP SEA)

na podstawie ocen sformułowanych przez przedstawicieli PPO

„Mniej barier - więcej otwartości”

14 programów operacyjnych (5 głównych i 9 specjalistycznych) przyjętych z myślą o modernizacji technicznej Sił Zbrojnych może przyczynić się istotnie do umocnienia obronności Rzeczypospolitej Polskiej. Podstawowym warunkiem powodzenia tego przedsięwzięcia jest jednak bezpośrednia i systemowa współpraca pomiędzy Ministerstwem Obrony Narodowej, Sztabem Generalnym Wojska Polskiego jako gestorami a Polskim Potencjałem Obronnym - od momentu powstawania danej koncepcji aż po gotowy produkt. Obecnie na drodze kontaktów pomiędzy tymi trzema podmiotami jest zbyt wiele przeszkód formalno-prawnych oraz merytorycznych.

Ten stan rzeczy wymaga radykalnej zmiany – w przeciwnym razie PPO będzie grozić głęboki kryzys, a może nawet upadek, a Polsce - osłabienie zdolności obronnych. Taka jest zasadnicza konkluzja z Raportu Komitetu Przemysłowego Stowarzyszenia Euro-Atlantyckiego z dotychczasowego toku prac nad realizacją programów modernizacyjnych, które zostały przyjęte w połowie 2009 r. Raport powstał jako wspólna inicjatywa wielu znanych i liczących się przedsiębiorstw oraz SEA jako organizacji pozarządowej, zajmującej się polityką bezpieczeństwa.

1. POSTULAT PIERWSZY I GŁÓWNY brzmi więc: **NALEŻY USTANOWIĆ DOBRĄ WSPÓŁPRACĘ POMIĘDZY MON, SG WP i PPO, gdyż będzie ona służyć wszystkim stronom**

Poniżej przedstawiamy dalsze postulaty wynikające z Raportu a dotyczące całokształtu problematyki wraz z krótkim uzasadnieniem. W załącznikach znajdują się natomiast oceny poszczególnych programów operacyjnych wraz z odnoszonymi do nich postulatami.

2. POSTULAT DRUGI brzmi: **PRODUCENT MUSI ZNAĆ KONCEPCJĘ**

PPO zależy na możliwie stabilnych uwarunkowaniach - organizacyjnych, finansowych, ogólnopolitycznych - dla funkcjonowania, w tym na możliwie transparentnym i konsekwentnym określeniu ram dla działalności producenckiej. Jest to podstawowy warunek dla unormowania obecnej niekorzystnej sytuacji PPO. Wniosek ten jest oparty na praktycznie wszystkich wypowiedziach pisemnych i ustnych uczestników naszego projektu. Najbardziej charakterystyczne pod tym względem są w szczególności opinie do programów 3, 4. W jednej z nich (program 3) Autor stwierdza m.in. ...”problemem są ciągłe zmiany planów MON w zakresie rozwoju Marynarki Wojennej, które nie pozwalają producentom na długofalowe inwestycje w technologie i środki produkcyjne...” W odniesieniu do programu 4 Autor oceny podkreśla m.in. „Ciągłe zmiany struktur, szczególnie po stronie instytucji odpowiedzialnych za budowę i wprowadzania systemów teleinformatycznych spowodowały brak ciągłości w rozwoju systemów C4ISR w Polsce”. I dalej ....”brak koncepcji budowy systemów C4ISR ...objawia się ciągłymi zmianami wymagań”. **Najpilniejsze są regulacje o charakterze organizacyjnym.** Efektywniejsze zaangażowanie kierownictwa MON oraz przyjęcie i egzekucja podjętych przez nie decyzji (przy założeniu większego stopnia profesjonalizmu urzędników) jest niezbędne dla całokształtu uregulowań odnoszących się do polskiego przemysłu obronnego, a nawet dla jego losu. PPO powinno móc liczyć na zaangażowanie Prezydenta RP jako Zwierzchnika Sił Zbrojnych. Stawką jest bowiem adekwatne do oczekiwań politycznych spełnianie przez Siły Zbrojne różnego rodzaju misji: od obronnych po ekspedycyjne. Ponadto potrzebna jest skuteczniejsza i bardziej widoczna na zewnątrz rola Parlamentu RP, zwłaszcza wypełnianie przez sejmową i senacką komisje

obrony narodowej ich roli polegającej na demokratycznej kontroli przedsięwzięć związanych z obronnością państwa.

3. POSTULAT TRZECI: **PRODUCENCI POWINNI ZNAĆ DOKŁADNE OPISY PROGRAMÓW OPERACYJNYCH I ZAŁOŻENIA TECHNICZNO-TAKTYCZNE OCZEKIWANYCH OD NICH PRODUKTÓW. POWINNI MIEĆ PRAWO KONTAKTU Z URZĘDNIKAMI I OFICERAMI**

Podkreślając potrzebę jak najpilniejszego rozwiązania kwestii kontaktów pomiędzy MON, SG WP oraz PPO, Komitet Przemysłowy SEA zwraca w szczególności uwagę na kilka zjawisk, które zasadniczo utrudniają działania PPO. Są to:

- **brak informacji przekazywanych PPO przez MON, SG WP i podległe im departamenty/komórki na temat konkretnych zamierzeń, wymogów i oczekiwań.** Jedną z osób oceniających programy MON-owskie napisała, iż „ w sytuacji braku...wiedzy, a więc w naszej sytuacji, możemy pisać tylko o naszych wyobrażeniach, ewentualnie oczekiwaniach czy życzeniach. Brak jest podstawowych informacji i opisów programów operacyjnych, brak uzasadnień, brak założonych harmonogramów i celów przyszłościowych do osiągnięcia poprzez realizację poszczególnych programów” . Wątek ten pojawia się we wszystkich ocenach programów modernizacyjnych a poszczególne postulaty znajdują się dlatego w załącznikach. **Dzieje się też tak, iż informacje są jedynie ogólnikowe** (Autor oceny do programu 2 napisał, że ... „wyniki analiz MON można podsumować obrazowo: „śmigłowiec uderzeniowy wewnątrz śmigłowca transportowego transportującego min. 12 w pełni uzbrojonych żołnierzy”);
- **nieprzekazywanie dokumentów (lub szczegółowych informacji w innej formie) zawierających dane taktyczno-techniczne;**
- **niejawny charakter dokumentów,** który w większości wypadków mógłby być jawny, co powoduje brak dostępu do nich;
- **ograniczone możliwości osobistego kontaktu pomiędzy przedstawicielami MON/SG WP a PPO;**
- **widoczna na zewnątrz nienajlepsza koordynacja działań pomiędzy instytucjami/agendami w ramach MON** (np. Autor oceny do programu 8 pisze, iż ...”Żadna z istniejących konstrukcji lotniczych nie spełnia wymogów WZTT”);
- **stosunkowo słaba orientacja urzędników MON i oficerów w kwestii integracji RP z NATO i UE,** co utrudnia poznanie stosownych planów, procedur i struktur obu tych organizacji (zwłaszcza teraz w związku z restrukturyzacją agend NATO-wskich i unijnych). W związku z tym postuluje się niekiedy **przeprowadzenie ponownej analizy** (jak w ocenie nr. 2), **przekazania przez MON stosownych danych do zainteresowanych zakładów PPO** (jak w ocenie do programu 7).

Jako konkluzję powyższego fragmentu wypada zacytować jedną z ocen: **Konieczne jest więc wypracowanie trybu i metody kontaktowania się pomiędzy różnymi podmiotami po stronie MON i PPO** (Tutaj odwołujemy się do Raportu nr. 2, pt. „Dialog i współdziałanie”).

4. POSTULAT CZWARTY: **MON, DAŻĄC DO SKUTECZNEJ MODERNIZACJI POLSKICH SIŁ ZBROJNYCH, WINNO STARAĆ SIĘ JAK NAJPEŁNIEJ WYKORZYSTAĆ POLSKI POTENCJAŁ INTELEKTUALNY I PRODUKCYJNY.**

Członkowie Komitetu Przemysłowego SEA podkreślają konieczność postrzegania programów modernizacyjnych w kontekście polityki bezpieczeństwa i obronności państwa polskiego, czyli zarówno w wymiarze narodowym jak i sojuszniczym oraz unijnym. Pragną przyczynić się do umocnienia bezpieczeństwa, obronności i potencjału jakościowego polskich Sił Zbrojnych oraz do integracji Rzeczypospolitej w demokratycznych strukturach bezpieczeństwa (przykładem może tu być ocena do programu 1). W żadnej z ocen przekazanych na potrzeby Raportu nie podważono zasadności tworzenia i realizacji programów modernizacyjnych według określonego już podziału i wyznaczonych priorytetów . Tylko w jednym z nich (nr. 9 dotyczący transportu lotniczego) wskazano na nie kompleksowy charakter programu, nie pozwalający na pokrycie potrzeb. **W większości ocen wskazano natomiast na potrzebę skoncentrowania wysiłków na polskim potencjale intelektualnym i wytwórczym ze względu nie tylko na interesy polskich producentów lecz również na bezpieczeństwo rozumiane jako zagwarantowanie tajności co do różnych przedsięwzięć i zamierzeń z zakresu obronności państwa polskiego.** I tak na przykład w ocenie do programu 4 stwierdza się, iż systemy wsparcia dowodzenia i zobrazowania pola walki ze względu na znaczenie dla bezpieczeństwa kraju powinny być zarówno w obszarze sprzętu jak i oprogramowania realizowane w oparciu o technologie krajowe i przez polskich producentów.

4. POSTULAT PIĄTY: **OPINIA PPO POWINNA SIĘ LICZYĆ**

Członkowie KP SEA pragnęliby wyrażać swoje opinie co do przygotowywanych obecnie – i w planowanych w przyszłości - dokumentów o charakterze strategicznym, jak Strategia Bezpieczeństwa Narodowego czy Strategiczny Przegląd Bezpieczeństwa – zwłaszcza we fragmentach dotyczących potencjału i przemysłu obronnego. Uważają, że – również z punktu widzenia PPO – ważna jest współpraca cywilno-wojskowa (jak zasugerował jeden z autorów, na przykład wykorzystywanie infrastruktury cywilnej), ułatwia bowiem ewentualną realizację projektów w oparciu o Europejską Agencję Obrony;

5. POSTULAT SZÓSTY: **PROGRAMY POWINNY BYĆ KOMPLEKSOWE**

Członkowie KP SEA nie wnoszą zastrzeżeń co do spójności pomiędzy poszczególnymi programami (w tym głównymi i specjalistycznymi). Niemniej niektórzy z nich (najwyraźniej w ocenach do programu 3 i 9) zwracają uwagę, że część programów nie jest wystarczająco kompleksowa. W związku z tym proponowane rozwiązania mogą się okazać nieefektywne. Uwaga ta dotyczy głównie Marynarki Wojennej i strategicznego transportu powietrznego.

Podobnie (oceny do programu 9,10,11,12,13, 14) zwraca się uwagę na potrzebę uzupełnienia programów o dodatkowe elementy;

6. POSTULAT SIÓDMY: **KONTYNUACJA PROGRAMÓW JEST POTRZEBNA**

W niektórych wypadkach należałoby dany program kontynuować ze względu na jego zasadność, charakter interdyscyplinarny i zalety wypracowanego już modelu podczas dotychczasowej realizacji (program 4, 5, 6);

7. POSTULAT ÓSMY: **PROGRAMY POWINNY BYĆ NA OGÓŁ WIELOLETNIE**

Programy powinny być wieloletnie/długofalowe a podejście do nich systemowe. Rozumiejąc jednak również wymóg elastyczności, należy uznać, że za optymalne rozwiązanie należałoby uznać plany kilkuletnie. Plan Modernizacji Technicznej na lata 2010 – 2011 , który należy rozumieć jako wykonawczy, może być dobrym początkiem ustanawiania takich planów. W ocenie do programów 10, 11,12 podkreślono, iż: „Konieczność kontynuacji rozpoczętych programów modernizacyjnych wymusza podpisanie umów wieloletnich. W przeciwnym wypadku zostanie zagrożona ciągłość dostaw”. **Producenci nie mieliby obiekcji, by produkty były poddawane ocenie przez MON i SG WP w różnych fazach ich realizacji,** tak aby, uwzględniając aktualne potrzeby (zasada elastyczności) zapewnić możliwie dobrą jakość produktu końcowego. Podniesiono kwestię dopuszczania **kilku wariantów rozwiązań** na etapie projektu wstępnego .

8. POSTULAT DZIEWIĄTY: **NIKTÓRE PROGRAMY NALEŻAŁOBY UZNAĆ ZA STRATEGICZNE**

Część członków KP SEA uważa, iż dany program/obszar modernizacyjny należałoby uznać za „narodowy” względnie „strategiczny” lub „priorytetowy”, co implikuje finansowanie spoza budżetu MON. Postulaty uznania programu za „narodowy”/”strategiczny” postawiono i dokumentowano w odniesieniu do programów: 1, 2, 3, 4, 8, a pośrednio też w innych. **Zdając sobie sprawę z tego, jak ten problem jest z jednej strony pilny a z drugiej złożony, warto go uczynić jednym z kluczowych punktów spodziewanych konsultacji w ramach „Forum”, omawiając kryteria, które musiałby spełniać dany program, by być uznanym za strategiczny oraz szanse na jego sfinansowanie.**

9. POSTULAT DZIESIĄTY: **BUDOWA BEZZAŁOGOWEGO SYSTEMU ROZPOZNANIA LOTNICZEGO**

Postulowane w jednej wypowiedzi uruchomienie programu budowy polskich bezzałogowych systemów rozpoznania lotniczego klasy średniej nie spotkało się ze sprzeciwem innych członków KP SEA. Ważnym argumentem przemawiającym za takim posunięciem jest rozwój technologii PPO.

10. POSTULAT JEDENASTY: **PRZY PRZETARGU GŁÓWNYM KRYTERIUM – JAKOŚĆ.**

Według członków KP SEA głównym kryterium przy przetargu rozpisywanym przez MON nie powinna być cena, lecz jakość oferowanych produktów oraz ich wykonanie.

11. POSTULAT DWUNASTY: **TYLE „POLONIZACJI”, ILE TO MOŻLIWE**

Członkowie KP SEA zwracają generalnie uwagę na (niewykorzystane) możliwości polskiego potencjału wytwórczego (jak wyżej), aczkolwiek padła i inna w tonie wypowiedź, iż (w ocenie do programu 3) iż „program ten w obecnym kształcie pokazuje ograniczone możliwości polskiego przemysłu obronnego w zakresie produkcji jednostek i nowoczesnego uzbrojenia. Spośród ... jednostek jedynie niszczyciel min będzie praktycznie w całości zrealizowany przez polskie przedsiębiorstwa...”. Rozwiązanie kwestii „polonizacji” powinno, jak się zdaje, zmierzać w takim kierunku, by w konkretny sposób zachęcać potencjalnego kontrahenta do ulokowania znaczącej części jego produkcji w Polsce.

12. POSTULAT TRZYNASTY: **OPTYMALNE USYTUOWANIE SEKTORA B+R**

W większości ocen do poszczególnych programów zwracano uwagę na rangę problematyki badań i rozwoju, a także rolę Narodowego Centrum Badań i Rozwoju. Wypracowanie optymalnego modelu oraz zasad funkcjonowania sektora B+R powinno należeć do zadań „Forum dialogu”

13. POSTULAT CZTERNASTY: **ROZWIĄZANIE INSTYTUCJONALNE MUSI BYĆ SYSTEMOWE**

Producenci skupieni w KP SEA chcieliby być przekonani, że powstający Inspektorat Uzbrojenia przyczyni się do lepszego funkcjonowania MON w zakresie pozyskiwanego uzbrojenia i sprzętu. Głównie jednak chodzi o to, by Inspektorat – lub inna struktura – była sposobem na udoskonalenie pracy MON, rozwiązaniem, które okaże się systemowe i będzie spełniało przedstawione powyżej oczekiwania PPO.